

Neruda, Petr

Poznámky

In: Neruda, Petr. *Střední paleolit v moravských jeskyních*. Měřínský, Zdeněk (editor); Klápště, Jan (editor). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, pp. 75-76

ISBN 9788021054448

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127580>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

POZNÁMKY

- 1 K problematice středopaleolitického osídlení jeskyně Pekárny srov. *Valoch 1999b*.
- 2 Nálezy evidované v Olomouckém muzeu jsou dnes bohužel neznámé (Skutil 1955).
- 3 Spolupráce s M. Patou-Mathis (IPH, Paris). Nové výsledky přinesl grantový projekt GAČR 404/07/0856 „Neandertálci a úprava kostí – interdisciplinární analýza a kulturní důsledky“ ukončený v roce 2009.
- 4 Do budoucna bude vhodné rekonstruovat změřené výškové intervaly a převést je do absolutní nadmořské výšky, neboť výšková souřadnice nálezů byla zaměřena pouze relativně vůči pevnému bodu na stěně jeskyně. Ten je však rozdílný pro vstupní a vnitřní část jeskyně.
- 5 Nová analýza prostorových struktur byla provedena v souvislosti s řešením grantového projektu GAČR 404/07/0856 „Neandertálci a úprava kostí – interdisciplinární analýza a kulturní důsledky“, v jehož rámci byl vytvořen postup převodu náleзовých údajů do absolutních souřadnic, a pomocí statistických metod v prostředí ArcGis bylo zrekonstruováno postorové členění vrstev 11, 7c, 7a a 6a (*Neruda – Galetová – Dreslerová v přípravě, Neruda v přípravě*).
- 6 Výskyt takových valounů je ale naprosto ojedinělý a nemohl sehrávat významnější ekonomickou roli.
- 7 Makroskopicky podobné suroviny se nacházejí i v okolí Brna (*Valoch 2002b*).
- 8 Teoreticky nelze vyloučit ani přítomnost českých porcelanitů nejspíš z Kunětické hory, méně pravděpodobně až z Mostecká nebo z Českého středohoří (*Přichystal 2002, 74*).
- 9 K problému srov. *Oliva 2000*.
- 10 Podrobný soupis surovin z okolí Štramberka podává Sekanina (*1961*).
- 11 V případě, že lze jednotlivá stadia rozlišovat (např. u levalloiské metody), lze takto učinit sekundárně na základě morfologického určení předmětu.
- 12 Nazývat odštěp bez kůry např. cílovým odštěpem by ale opět předjímalo interpretační rovinu, odkloněnou od morfologie předmětu. V budoucnu bude ještě nutné provést některé terminologické úpravy, které by lépe postihovaly středopaleolitické štípané industrie. Jako nezbytné se jeví stanovení českých ekvivalentů, např. pro odštěpy vzniklé v rámci diskoidní těžby.
- 13 Problematika byla řešena v rámci grantového projektu GAČR 404/07/0856 „Neandertálci a úprava kostí – interdisciplinární analýza a kulturní důsledky“ (2007–2009).
- 14 Analogická nevalloiská čepelová jádra nacházíme např. na lokalitě Saint-Germains-des-Vaux/Port-Racine (Manche), která spadá do přibližně téhož období, ale zmíněná metoda zde koexistuje s levalloiskými jádry (*Révillion 1994, Fig. 20*).
- 15 Podle současných poznatků je tato analogie nesprávná, protože metoda typu Quina směřuje k produkci zcela odlišných typů polotovarů, charakteristických masivní bází (pozn. autora).
- 16 V rámci této práce nebyla tato jádra prozatím vyčleněna jako samostatný typ.
- 17 Někteří autoři (*Féblot-Augustins 1993, 233; 1997, 152; srov. Rensik – Kolen – Spiessma 1991, 144; Roebroeks – Kolen – Rensik 1988, 26*) uvádí existenci krakovského jurského pazourku s distribuční vzdáleností 230 km (nebo více než 200 km). Jedná se o mylnou interpretaci původních údajů (srov. *Valoch 1988a, 207*). Tuto surovinu se nepodařilo identifikovat. Vzdálenost 200 km pro import eratického silicitu je sice možná, ale vzhledem k ostatním surovinám je nutné použít minimální vzdálenost (tj. ±80–90 km).
- 18 Jednodušší surovinová skladba na této lokalitě může být dána skupinou nerozlišených materiálů, která je poměrně početná a může obsahovat různé druhy hornin a minerálů, podobně jako je tomu v Kůlně.
- 19 Naskýtá se otázka, zda nepochází odněkud z okolí nebo prostoru jeskyně jako pozůstatek ze staršího osídlení. V hojnější míře je křišťál doložen například z vrstvy 11, ale ta je od vrstvy 7c oddělena dosti mocným souvrstvím sedimentů.
- 20 Kalibrace provedena programem QickCal, ver. 1.3.1, s využitím křivky CalPal2004-SFCP. www.calpal.de
- 21 *Jelínek 1988, 276* uvádí nesprávně lokalizaci do čtv. 81/F.
- 22 Nálezy zpracoval Valoch 1980c.
- 23 Vyčlenění vrstvy 6b mělo naznačovat jistou morfologickou odlišnost od vrstvy 6a, ale již v průběhu výzkumu byla konstatována jejich vzájemná příbuznost. V některých pozdějších pracích (*Valoch 1989, 15*) je označení 6b použito pro gravettienskou kolekci ze sektoru J, která je vázána mezi polohu 6 (magdalénien) a 6a (micoquien). K. Valoch se však opět vrátil k původnímu označení podle náleзовých deníků (*Valoch 2002a*).
- 24 Je nutné počítat i s předpokladem, že v některých případech se může jednat o kontaminaci z mladších vrstev. Interpretace vychází ze sedimentologické nerozlišitelnosti horizontu 6a a 6 v samotném vchodu jeskyně. Vzhledem k tomu přichází v úvahu kontaminace z magdalénienské vrstvy 6, případně i z gravettienského osídlení jeskyně. V případě nástrojů je taková příměs poměrně snadno odlišitelná, ale u debitáže mohlo dojít k chybám.
- 25 Poněkud nejasný údaj vyplývá z Maškovy kresby ze dnů 3.–8. 6. 1879, kde na profilu uvádí hloubku v metrech s vedle uvedeným slovem „Spuren“.
- 26 Celý soubor pochází pravděpodobně z více vrstev.
- 27 Maška 1884, strana 156 uvádí „Voldřich“ s jednoduchým „V“. Jedná se zřejmě o překlep. Srovnáním Maškou udávaných údajů je zřejmé, že se jedná o J. N. Woldřicha (srov. *Maška 1888b a Skutil 1965*).
- 28 Velký obsah rohovce a glaukonitu byl popsán v bašských pískovcích na severozápadním úpatí Kotouče v širším okolí tzv. Studánky. Celistvý křemenec nebo rohovec, který se vyskytuje v hranatých, hrubších úlomcích v sedimentech Šipky, pochází bezpečně z křemencových vložek bašských pískovců vystupujících na severním úpatí Kotouče (*Kukla 1954, 113*).
- 29 Plánek Prosové (*1952*) vychází z půdorysného náčrtku K. J. Mašky, který publikoval Skutil (*1952*).
- 30 Složená čepel vykazuje výrazně mladopaleolitické rysy, ale jinak se porcelanit v mladopaleolitických nálezech z Čertovy díry neobjevuje.
- 31 I to je jeden z důvodů, proč byl např. francouzský paleolit tak dlouho postavený převážně na jeskynních lokalitách a výzkumy sprašových stanic pod otevřeným nebem jsou záležitostí posledních desetiletí.

- 32 Morfologie pěstního klínu ale naznačuje spíše příslušnost k *micoquien*, který je prozatím doložený v mladší fázi středního paleolitu.
- 33 Rekonstrukce nálezové situace naznačuje, že se nálezy nacházely ve spraši pod červenohnědou půdou ve spodní uhlíkaté poloze se zlomky kostí. Zmíněná půda je možná eemského stáří, takže by nález spadal do warthského období (OIS 6) (Svoboda *et al.* 2002, 110).
- 34 Na obou lokalitách se našly artefakty v půdě spojované s posledním interglaciálem (eem), ale některé indicie naznačují, že pocházejí z chladnějšího období (Svoboda *et al.* 2002, 110).
- 35 Lokalita je chronologicky zařazená pouze nepřímo, neboť se jedná o otevřenou polohu bez možnosti získání absolutních dat. Nejbližší datovanou polohou s převahou žilného křemene je vrstva 11 z jeskyně Kůlny.
- 36 Obě jeskyně poskytly sice nejvíce ohnišť ze všech moravských lokalit, ale vzhledem k nálezům nebyla neandertálská skupina velká, a ohniště zřejmě nebyla současná.
- 37 Tato vazba je zvláště zřetelná v počátcích mladého paleolitu, kdy rozvoj kostěné a parohové industrie vyvolal potřebu nových typů nástrojů (rydel), které zpětně umožňovaly rozvoj industrií z organických materiálů (Liolios 1992, Fig. 13, 15).
- 38 Je nutné ale počítat i s možností, že eemské sedimenty byly ze střední části jeskyně vyklizeny. K. Valoch nepovažuje tuto interpretaci za pravděpodobnou (osobní sdělení).
- 39 Poněkud alternativní výsledky přinesly výzkumy v rámci projektu OIS 3 (Musil 2003).
- 40 Informace převzata Lipsem od cestovatele Seiwerta. Bez citace.
- 41 Hlavním problémem vrstvy 6a ve vchodu do Kůlny bylo rozlišení *micoquienského* a *magdalénienského* horizontu. Přiřazení některých kusů k *micoquien* je v určitých případech diskutabilní (pozn. autora 7. 9. 2010).
- 42 Tehdy nebyly známy přesné lokace místních surovinových zdrojů.
- 43 V současné době je tento předmět spolu s otloukačem z jurského vápence na sérii testů, které by měly prokázat skutečnou intencionalitu neutilitárních znaků.
- 44 V tehdejší terénu bez vybudovaných cest je nutné počítat s delšími časovými úseky pro překonání určité vzdálenosti. Jestliže je např. surovinový zdroj vzdálený vzdušnou čarou např. 10 km, pak je i dnes k překonání takové vzdálenosti v prostoru Dražanské vrchoviny zapotřebí téměř 4 hodin (vzdálenost je nutné násobit koeficientem pro vrchoviny – 1,7). Vzhledem k potřebám lovu je navíc nutné se pohybovat opatrně, takže rychlost pochodu zpravidla nepřekročí 3–4 km/h. Pochod ke zdroji a zpátky by tak zabral 6–8 hodin a navíc je třeba počítat i s časem nezbytným pro vyhledání surovin nebo ulovení zvěře.